

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

СУЧАСНА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Частина III

**Дніпро
2024**

УДК 81'1(477)

С 91

*Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 19 грудня 2024 р.)*

*Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 26.02.2024 р.)*

Сучасна прикладна лінгвістика. Збірник наукових праць. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2024. Ч. III. 295 с.

(в авторській редакції)

У збірник увійшли наукові дослідження, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (14 листопада 2024 року). Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали наукових досліджень можуть бути використані у практичній діяльності фахівців вказаних напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лежнєва Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Нежива Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Дудник Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Лимар Андрій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – провідний фахівець відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

© ВВПЗ «ДГУ», 2024

© Автори, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Алексєєв Артур. Вплив штучного інтелекту на розвиток психолінгвістичних моделей	6
Андрішко Олег. Інтелектуальні ігри на уроках української мови	12
Варакута Марина. Психолінгвістика тайм-менеджменту: аналіз мовних технік у боротьбі з прокрастинацією	21
Василенко Олена. Формування полікультурної компетентності студентів у сучасному багатомовному середовищі	29
Возняк Ігор. Дотепність і сарказм як словотворчі характеристики сленгової лексики (на матеріалі сучасного німецького сленгу та його англійськомовних відповідників)	36
Возняк Ігор. Лінгвістичний аналіз правових дефініцій як засобу (інструмента) техніки нормопроєктування	48
Дудник Олена. Українізація в добу визвольних змагань 1917-1921 років (регіональний аспект)	58
Зав'ялов Дмитро. Компетентнісний підхід у підготовці здобувача вищої освіти.....	68
Запотічна Роксолана. Integrating language nests into English teaching strategies ..	73
Квітинська Ліана. Семіотика – принципи програмування: небезпеки та забезпечення	80
Кирпита Тамара, Давидова Тетяна, Левицька Світлана. Підтримка студентів із вадами слуху на заняттях з іноземної мови	92
Korsunskia Viktoriia. Die Eisbergmethode in der Kommunikationspsychologie	100
Крашеніннікова Тетяна, Руколянська Наталія, Холод Ірина. Мова як етнічна ознака в суспільстві	113
Леошенко Дмитро. Мова як чинник формування етнічного світогляду	126
Лимар Андрій. Державна мовна політика радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст. як засіб мовно-культурної асиміляції	133
Лучанінова Ольга. Інформаційно-аналітичне формування здобувачів вищої освіти як особистостей і професіоналів у векторі академічно-педагогічного дискурсу	143
Моргунова Аліна. «Таємна доктрина» О. П. Блаватської як джерело міжкультурної комунікації	149
Мосейко Анжела. Роль юридичної лінгвістики у судовому процесі: аналіз впливу мови на рішення суду	157
Негодченко Ольга. Символічні елементи України в наївному мистецтві	163
Нежива Ольга. Застосування медіації при вивченні іноземної мови	175
Панков Олександр. Інноваційні методи навчання студентів з питань пожежної безпеки на об'єктах з масовим перебуванням людей	184

Пйонтик Вікторія, Романишин Наталія. Концептуалізація російсько-української війни: антропоцентричний вимір в сучасному художньому дискурсі.....	200
Поповський Анатолій. Імперський жезл злочинної Москви – кати, катівні, катування	211
Рева Ірина. Вплив імперського нарративу на світосприйняття жителів Росії в умовах російсько-української війни 2014-2024 рр. (на матеріалах відеоблогу «Vox Veritatis»)	220
Романишин Наталія, Лапчук Руслана. Вербалізація емоційних параметрів концептосфери «війна очима цивільного населення» у сучасному українському художньому дискурсі	227
Руколянська Наталія. Лексичний масив сучасної кримінально-процесуальної субмови	234
Сергієнко Наталія. Проблеми і перспективи вивчення української мови як іноземної	241
Сімічева Юлія. Використання штучного інтелекту для підвищення ефективності викладання іноземної мови у ВНЗ	248
Сковронська Ірина. Еміграційні процеси і преса української діаспори США та Канади: причини виникнення й етапи становлення	256
Хмель-Дунай Галина. Збереження культурної спадщини як елемент виховання.....	266
Якубовська Марія, Даньшова Валентина. Система ціннісних нарративів особистості в умовах війни як основа ментального здоров'я: на прикладі творчості Ярини Черногуз	274
РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ	
Бабій Олег. Довженко: погляд крізь століття	280
Д'Аміко Аліса. Контент міжмовної синергії	282
Лимар Андрій. Реабілітовані історією	284
Сковронська Ірина. Пастух Юрій «Не сушу молодості весла!»	286
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	293

11. Селянська думка (Тараща). 1917. ч. 5.
12. Нова Рада (Київ). 1917. № 152.
13. Вісті Комісаріату Ради селянських депутатів Сквири (Сквира). 1917. № 10.
14. Нова Рада (Київ). 1917. № 1.
15. Державний архів Київської області (ДАКО). Ф. Р – 2796. Опис 1. Справа 99. 34 с.
16. Нова Рада (Київ). 1917. № 218.
17. Союз (Умань). 1918. № 11.
18. Нова Рада. 1917. № 32.
19. Народна воля (Київ). 1917. № 122.
20. Союз (Умань). 1918. № 26.
21. Національна бібліотека України імені В. Вернадського. Інститут рукопису. Фонд стародруків. Кл 0755. 20 арк.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дмитро ЗАВ'ЯЛОВ

*викладач кафедри міжкультурної комунікації
та соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

Стаття присвячена аналізу компетентнісного підходу у вищій освіті та його впливу на підготовку сучасних фахівців. Автор розглядає роль компетентнісного підходу у навчальному процесі, які сприяють не лише засвоєнню знань, а й розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та професійної мобільності студентів. Компетентнісний підхід орієнтований на формування ключових і предметних компетентностей, що дозволяє майбутнім спеціалістам ефективно адаптуватися до ринку праці та успішно застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

У статті аналізуються дослідження таких науковців, як О. І. Пометун, Н. С. Побірченко, J. Raven, які вивчали особливості компетентнісного навчання в Україні та світі. Висвітлюється значення інтерактивних методів, спрямованих на активізацію навчальної діяльності студентів та розвиток їхньої професійної компетентності.

Зроблено висновок, що компетентнісний підхід є важливою складовою модернізації освіти, оскільки забезпечує підготовку конкурентоспроможних, відповідальних і самостійних фахівців, здатних до ефективною комунікації, аналізу інформації та прийняття рішень у різних професійних ситуаціях.

Ключові слова: компетентнісний підхід, вища освіта, професійні компетенції, комунікативні навички, інтерактивні методи навчання.

The article analyses the competence-based approach in higher education and its impact on the training of modern specialists. The author considers the role of the competence approach in the educational process, which contributes not only to the acquisition of knowledge, but also to the development of critical thinking, communication skills and professional mobility of students. The competence-based approach is focused on the formation of key and subject competences, which allows

future specialists to effectively adapt to the labour market and successfully apply the acquired knowledge in practice.

The article analyses the research of such scholars as O. I. Pometun, N. S. Pobirchenko, and J. Raven, who studied the peculiarities of competency-based learning in Ukraine and the world. The importance of interactive methods aimed at enhancing students' learning activities and developing their professional competence is highlighted.

It is concluded that the competence-based approach is an important component of the modernisation of education, as it ensures the training of competitive, responsible and independent specialists capable of effective communication, information analysis and decision-making in various professional situations.

Keywords: competence-based approach, higher education, professional competences, communication skills, interactive teaching method.

Постановка наукової проблеми та її значення. Характерною рисою сучасного освітнього процесу у вищій школі є його спрямованість на використання активних методів та форм навчання, віддаючи перевагу різним видам навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, які впливають на їхнє стійке формування мотивації до саморозвитку та навчання впродовж життя.

Головним успіхом будь-якої країни є її інтелектуальний потенціал спеціалістів усіх профілів. Досвід розвинених країн показує, що це, можливо, економічне зростання вимагає висококваліфікованих фахівців, оскільки освічена і компетентна людина краще розбирається в нововведеннях і швидко їх сприймає, реагує на вимоги компанії та надає перевагу особистій та професійній меті, розвитку. Для цього, звичайно, необхідно модернізувати систему вищої освіти відповідно до потреб ринку праці.

Нині педагогічний освіта України активно адаптується до європейських стандартів, які, насамперед, передбачає формування компетентного, дієздатного фахівця, який на практиці має діяти виважено, використовувати індивідуальні техніки та професійний досвід. Спеціалізація на рівні світових стандартів готова до постійного вдосконалення. У цьому контексті, компетентнісний підхід до освіти стає все більш поширеним.

Безсумнівно, що на сучасному етапі розвитку освіти самі по собі знання, без навичок і вміння ними користуватися, не можуть вирішити проблему навчання та

підготовки студента до майбутньої професійної діяльності. Метою навчання є не лише знання та вміння, а й особливості особистості та розвиток ключових компетентностей, які мають підготувати студентів до подальшої професійної діяльності [1].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Сучасна освіта потребує модернізації, зокрема впровадження компетентнісного підходу, що спрямований на формування не лише знань, а й навичок практичного їх застосування. Дослідження компетентнісного підходу здійснювали: О. І. Пометун (аналіз компетентнісного підходу в українській освіті, Н. С. Побірченко (роль компетентнісного підходу у підготовці фахівців), М. В. Нагач (досвід компетентнісного навчання у США), J. Raven (компетенції як система знань, навичок і особистісних характеристик) та інші. Таким чином, компетентнісний підхід є ключовим фактором підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Мета дослідження: дослідити вплив компетентнісного підходу на підготовку студентів та їхню здатність застосовувати отримані знання у професійній діяльності, а також визначити роль у сучасній освіті.

Виклад основного матеріалу.

Впровадження ключових компетентностей до змісту освіти та відповідний моніторинг її якості в нашій країні відбувається поступово, що супроводжується широкою дискусією фахівців із педагогічною спільнотою та глибокою науково-дидактичною аргументацією. У вищій освіті перехід до компетентнісного підходу, за одностайною думкою науковців і практиків, означає переорієнтування з процесу навчання на результат у вимірі дії, врахування цього результату у співвідношенні з потребами суспільства, забезпечення здатності випускника відповідати новим вимогам ринку праці, володіння відповідним потенціалом для практичного розвитку у вирішенні життєвих проблем.

Компетентнісний підхід змінює цільовий і змістовий вектор вищої освіти від трансляції знань і вмінь предметного змісту до виховання (освіти) майбутніх учителів зі сформованими життєвими та професійними компетентностями та

безпосередньо пов'язаний з ідеєю всебічної підготовки та виховання особистість не лише як висококваліфікований фахівець, а й як окрема особа, член команди та компанія. До особливостей компетентнісного підходу у вищій школі можна віднести: визначення компетенцій як кінцевого результату навчання та їх цілеспрямоване формування; перенесення акцентів із поінформованості суб'єктів навчання на їх уміння використовувати інформацію для вирішення практичних проблем; оцінювання рівня сформованості в студентів компетенцій як результату навчального процесу; студентоцентрована спрямованість навчання; націленість фахової підготовки на майбутнє працевлаштування випускників. Компетентнісний підхід передбачає формування професійних та особистісних якостей, організаторських здібностей, уміння приймати рішення і брати на себе відповідальність, володіння необхідними комунікативними якостями, здатністю оцінювати соціальні процеси, визначати місце й роль у них своєї професійної діяльності, знаходити шляхи її вдосконалення.

Аналіз спеціальної літератури із психології, психолінгвістики, дидактики, лінгводидактики показує, що зміст поняття «компетентнісний підхід» науковці тлумачать багатоаспектно. Зокрема, під цим поняттям розуміється:

1) спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, яким ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна і предметна (галузева) компетентності;

2) своєрідний орієнтир, що спрямовує професійну діяльність педагога на виконання головної мети вищої освіти – формування компетентного, конкурентоздатного фахівця;

3) спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості (результат: сукупність ключових компетентностей, інтегрована характеристика особистості, яка має формуватися у процесі навчання і містити знання, уміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості);

4) спрямованість освітнього процесу на формування у здобувача вищої освіти готовності ефективно організовувати внутрішні (знання, уміння, цінності, психологічні особливості) і зовнішні (інформаційні, людські, матеріальні) ресурси для досягнення поставленої мети;

5) відповідь на запитання, чого і як навчати (компетентнісний підхід реалізується через ключові компетентності, загальні предметні вміння, прикладні предметні вміння, життєві навички);

6) спрямованість освітнього процесу на набуття особистістю певної суми знань і досвіду, що дають змогу робити висновки про щось, переконливо висловлювати власні думки, діяти адекватним чином у різних ситуаціях;

7) один із чинників, що сприяє модернізації змісту освіти, збагачує ту низку освітніх інновацій і класичних підходів, що допомагають вишу гармонійно поєднувати позитивний досвід для реалізації сучасних освітніх цілей (компетентнісний підхід забезпечує максимальне розкриття потенціалу кожного студента);

8) спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна і предметна (галузева) компетентності;

9) спрямованість навчально-виховного процесу на формування і розвиток ключових (базових) і предметних компетентностей [2];

10) інтегральна здатність розв'язувати конкретні проблеми, що виникають у різних сферах життя (вміти у будь-який час знайти і відібрати потрібні знання у створених людством величезних сховищах інформації) [3];

11) втілення інноваційного процесу в освіту, який сприяє формуванню ключових, загальногалузевих і предметних компетентностей й безпосередньо пов'язаний з ідеєю всебічного розвитку індивіда, професіонала своєї справи, розвиненої особистості, члена колективу й соціуму [3].

У компетентнісному підході відображається зміст освіти, який складається не лише зі знаннєвого компонента, а й передбачає набуття досвіду вирішення

життєвих і професійних проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей, реалізації компетентностей і компетенцій. Він забезпечує формування низки компетенцій, якими мають оволодіти майбутні фахівці. Упродовж останніх років українські та зарубіжні науковці вивчають і впроваджують компетентнісний підхід в систему освіти, при цьому кожен із них пропонує своє бачення його змісту, сутності та особливостей.

Висновки. Результатом компетентнісного навчання є не поінформованість здобувача вищої освіти, а його вміння розв'язувати проблеми, що виникають у процесі фахової, суспільної діяльності та особистих стосунках. Упровадження аналізованого в рецепції підходу вносить певні корективи в процес навчання і виховання майбутніх фахівців усіх сфер діяльності. Також результатом навчання має бути не лише високий рівень знань особистості, а комплекс компетентностей і компетенцій, які визначають здатність людини діяти у фаховій сфері та суспільній практиці.

Список використаної літератури

1. Нагач М. В. Підготовка майбутніх учителів у школах професійного розвитку в США: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Університет менеджменту освіти Академії педагогічних наук України. Київ, 2008. 21 с.
2. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.
3. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект. URL: <http://advancedscience.org/2011/2/2011-01-02-083.pdf> (дата звернення: 10.11.2024)

INTEGRATING LANGUAGE TESTS INTO ENGLISH TEACHING STRATEGIES

Роксолана ЗАПОТІЧНА

*доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»,
кандидат економічних наук*

Мовні тести відіграють важливу роль в оцінюванні прогресу здобувачів вищої освіти та визначенні їхніх сильних і слабких сторін. Однак, розроблення ефективних тестів може бути